

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
People's Knowledge and Understanding
about Solid Waste Management Living in Koh Samui, Surat Thani Province

ณัฐภัตสร ธนาบวรพานิชย์^{1*} และ พิศมัย จารุจิตติพันธ์¹
Nutpatsorn Tanaborworpanid^{1*} and Pisamai Jarujittipant¹

¹คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹Faculty of Political Science, North Bangkok University

*Corresponding Author, E-mail: 6314832049@rumail.ru.ac.th

Article Info

■ Received: June 13, 2022

■ Revised: August 30, 2022

■ Accepted: November 14, 2022

■ Available Online: December 6, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน 2) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน บทความนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของกลุ่มประชากรชั้นต่ำของแต่ละตำบลไม่น้อยกว่า 30 คน รวมทั้งหมด จำนวน 516 คน จาก 3 ชุมชนได้แก่ ชุมชนที่เน้นการค้า บริการ การเกษตรกรรม (ตำบลอ่างทอง ตำบลลิปะน้อย) จำนวน 150 คน ชุมชนที่เน้นวัฒนธรรม-การท่องเที่ยวชุมชน (ตำบลตลิ่งงาม ตำบลหน้าเมือง และตำบลมะเร็ด) จำนวน 165 คน ชุมชนที่เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่ (ตำบลบ่อผุด ตำบลแม่น้ำ) จำนวน 201 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วย Independent Samples t-test และ One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวม ด้านขยะและการทิ้งขยะ และด้านการลดขยะ 2) ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเกี่ยวกับด้านขยะและการทิ้งขยะแตกต่างกันตามระดับการศึกษา และมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะแตกต่างกันจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ และด้านสถานภาพสมรส ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ด้านอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และชุมชนที่อยู่อาศัย มีความแตกต่างกันด้านขยะและการทิ้งขยะ และด้านการคัดแยกขยะ

คำสำคัญ: เกาะสมุย, ขยะมูลฝอย, ความรู้ความเข้าใจ

Abstract

The objectives of the present study are 1) to investigate people's level of waste management knowledge and understanding and 2) to examine people's level of waste management knowledge and understanding as classified by their personal, economic, and social factors. The data were collected quantitatively through the application of questionnaire. The population in this study consisted of people living on Koh Samui, Surat Thani Province. Having employed the simple sampling technique, the sample size was determined according to proportion of the population, and the minimum sample size of each sub-district was set at 30 people, thereby making a total sample size of 516. The figure includes 150 people from community in areas that emphasize trading, services, and agricultures (e.g., Ang Thong Sub-District, Lipa Noi Subdistrict), 165 people from culture-community areas (e.g., Taling Ngam Subdistrict, Na Mueang Subdistrict, and Maret Sub-district), and another 201 people from modern tourism areas. The obtained data were analyzed quantitatively using statistical tools, e.g., mean, standard deviation, independent sample t-test, and one-way ANOVA. The findings revealed that the respondents demonstrated high level of overall knowledge and understanding of solid waste management, waste and waste disposal, as well as waste reduction. It was also disclosed that their level of knowledge and understanding of solid waste management in terms of waste and waste disposal differed according to their educational level. Further, there were statistical differences in terms of waste sorting when classified by personal factors such as age and marital status. Also, people's knowledge and understanding of waste and waste disposal as well as waste sorting differed statistically when considering their individual factors such as economic status, social classes, occupations, monthly income, and locations.

Keywords: Knowledge and Understanding, Koh Samui, Waste Management

บทนำ

ปัญหาขยะในประเทศไทยนับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นโดยเฉพาะปัญหาขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม จากรายงานของกรมควบคุมมลพิษระบุว่า มีขยะที่ไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องประมาณ 7.88 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 31 จากปริมาณที่เกิดขึ้นทั้งหมดในปี ค.ศ. 2020 ขยะส่วนนี้ก่อให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมาก ทั้งเรื่องการผลิตแหล่งเชื้อโรคสะสม การรั่วไหลของขยะกลายเป็นขยะทะเล หรือแม้กระทั่งการสะสมของไมโครพลาสติกในอาหารทะเล (Thanangkhan, 2018) ซึ่งตามนโยบายของรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการเร่งรัดแก้ปัญหาการจัดการขยะเป็นอันดับแรก ส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้ได้มากที่สุด เร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะในพื้นที่วิกฤติ ซึ่งใช้ที่ดินของรัฐเป็นหลักในพื้นที่ใดที่สามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยการแปรรูปเป็นพลังงานก็จะสนับสนุนการดำเนินการ ส่วนขยะอุตสาหกรรมนั้นก็จะวางระเบียบมาตรการบริหารจัดการเป็นพิเศษ โดยกำหนดให้ทั้งในบ่อทิ้งขยะอุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน และให้แยกเป็นสัดส่วนจากบ่อขยะชุมชน สำหรับขยะของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อจะพัฒนาระบบกำกับติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังไม่ให้มีการลักลอบทิ้ง รวมทั้งจัดการสารเคมีโดยการลดความเสี่ยงและอันตรายที่เกิดจากการรั่วไหลและการเกิดอุบัติเหตุ ให้ความสำคัญในการจัดการอย่างครบวงจร ใช้มาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด โดยนโยบายของรัฐบาลมีสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการใช้พลังงานสะอาด รวมถึงสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564) ด้วยการจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้แก่ประชาชน และการบังคับใช้กฎหมายการส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างระบบหมุนเวียนวัสดุที่ใช้แล้วที่มีประสิทธิภาพ ขับเคลื่อนสู่ Zero Waste Society ผ่านมาตรการต่าง ๆ ประเด็นปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยเป็นผลที่เกิดจากพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของบุคคล ครุเรือน พฤติกรรม และวิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนด้านการจัดการขยะในชุมชน และจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (1975) ซึ่งมีประเด็นสำคัญว่าระดับความรู้ความเข้าใจที่เป็นผลจากการเรียนรู้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์เนื่องจากระดับการจัดการขยะมูลฝอยถือว่าเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ จึงสรุปได้ว่าการมีระดับความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ดีของประชาชนจะส่งผลต่อระดับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

เกาะสมุยมีการขยายตัวของชุมชนเมืองและการเติบโตอย่างรวดเร็วด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว รวมทั้งประชากรและประชากรแฝงเพิ่มขึ้นทุกปี ลักษณะประชากรบนเกาะสมุยที่มีคนพื้นถิ่นราว 70,000 คน ประชากรแฝง 300,000 คน และนักท่องเที่ยวอีกปีละ 2,000,000 คน ทำให้การรณรงค์จัดการขยะต้นทางเป็นไปได้ยาก ประกอบกับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของพื้นที่มีจำกัดไม่สามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้เพียงพอ และการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดการขยะ การขาดความพร้อมด้านเงินทุน ไม่มีบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องจักรที่เพียงพอเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเก่าตกค้างในพื้นที่ รวมถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเกาะสมุยน่าจะเกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยดังกล่าว (Koh Samui Municipality, 2022) จึงก่อให้เกิดคำถามว่า ประชาชนในเกาะสมุยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันมีระดับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละกลุ่มบุคคลและสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในเกาะสมุยให้มีคุณภาพและความเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการขยะของภาคประชาชนในการลดขยะตามหลัก “ลดการใช้ การนำกลับมาใช้ซ้ำ และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Reduce, Reuse and Recycle: 3 R)” เป็นแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติ

เพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สามารถช่วยลดปริมาณขยะ โดยเริ่มต้นที่การใช้ให้น้อยลง ลดการใช้วัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) การนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือ รีไซเคิล (Recycle) ตามแนวคิดของกรมควบคุมมลพิษ (Pollution Control Department, 2008) หากประชาชน มีการจัดการขยะที่ดีและเหมาะสมตามหลัก 3R และสามารถลดขยะในเกาะสมุยได้ในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายการขับเคลื่อน (Roadmap) การจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทาง “ประชารัฐ”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

การทบทวนวรรณกรรม

Bloom (1975) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมว่าเป็นกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำอาจจะเป็นสิ่งที่สังเกตได้หรือไม่ได้และพฤติกรรมดังกล่าวนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน

1. พฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้มีขั้นตอนของความสามารถด้านความรู้ การใช้ความคิด และการพัฒนาด้านสติปัญญาจำแนกได้ตามลำดับ 6 ขั้นตอน คือ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความเข้าใจ (Comprehension) 3) การนำความรู้ไปใช้ (Application) 4) การวิเคราะห์ (Analysis) 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) และ 6) การประเมินผล (Evaluation)
2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้สึก ความชอบ (Affective Domain) พฤติกรรมด้านนี้ หมายถึง ความรู้สึก ความชอบ ความสนใจ การให้คุณค่า การปรับเปลี่ยน ค่านิยมเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจซึ่งต้องใช้เครื่องมือพิเศษในการจัดพฤติกรรมด้านนี้ การเกิดพฤติกรรมแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การรับหรือ การให้ความสนใจ (Receiving or Attending) 2) การตอบสนอง (Responding) 3) การให้ค่าหรือการเกิดค่านิยม (Valuing) 4) การจัดการตนเอง (Organizing) และ 5) แสดงลักษณะตามค่านิยม (Characterization)
3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย ซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ พฤติกรรมเมื่อแสดงออกมาสามารถประเมินผลได้ง่าย แต่กระบวนการที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมด้านนี้ต้องอาศัยระยะเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน

กรมควบคุมมลพิษ (Pollution Control Department, 2021) ได้อธิบายว่าพฤติกรรมในการกำจัดขยะของครัวเรือน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกมาโดยมีความสัมพันธ์กับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ในการกำจัดขยะเกี่ยวกับโทษ ประโยชน์ ปริมาณขยะ
2. ทัศนคติในการกำจัดขยะ รู้จักมองปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม
3. การปฏิบัติที่ถูกต้องในการกำจัดขยะ ควรมีการแยกถังขยะ นำขยะมาเป็นประโยชน์ โดยใช้หลัก 3R เพื่อลดปริมาณขยะ

กรมควบคุมมลพิษ (Pollution Control Department, 2008) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ช่วยลดปริมาณขยะให้น้อยลงด้วยการลดการใช้ และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ โดยเริ่มต้นที่การใช้ให้น้อยลง ลดการใช้วัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น การนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งานได้กลับมาใช้ซ้ำ และการนำวัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่หรือรีไซเคิล

1. ใช้น้อยหรือลดการใช้ หมายถึง การลดปริมาณการใช้ลงโดยเท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้อย่างฟุ่มเฟือย เพื่อลดการสูญเสียและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด เช่น ใช้ตะกร้า ถูผ้า ปิ่นโต กล่องข้าว แก้วส่วนตัว การใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม เป็นต้น

2. ใช้ซ้ำ หมายถึง การนำของเสีย บรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีกโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ เช่น การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ การใช้กระดาษสองหน้า การใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์จใหม่ได้ การบริจาค การขายสินค้ามือสอง เป็นต้น

3. ใช้แปรรูปหรือแปรรูปใช้ใหม่ หมายถึง การนำขยะรีไซเคิล ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำอะลูมิเนียมจากกระป๋องมาทำชาเขียว เป็นต้น

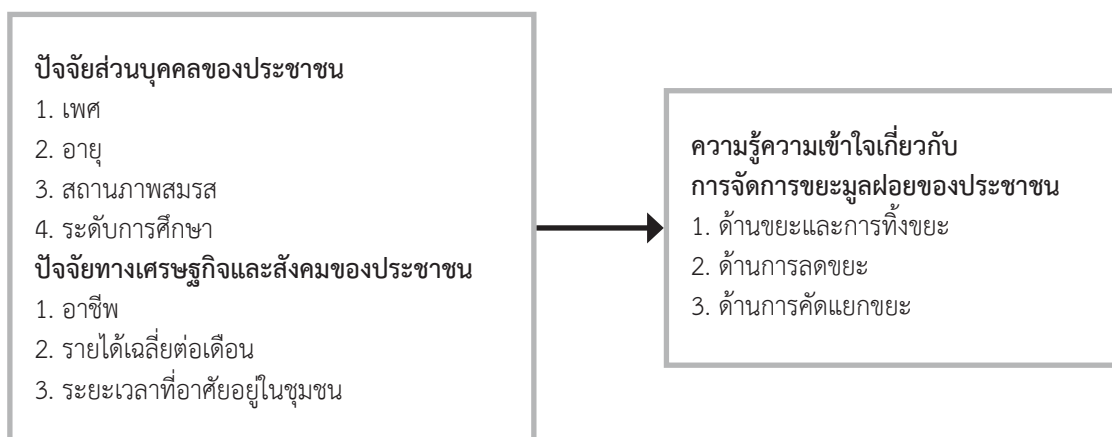
Choojun and Yenyueuk (2021) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารจัดการเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จได้นั้นจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ตามหลัก 7M ได้แก่ 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุอุปกรณ์ (Material) 4) การจัดการ (Management) 5) เครื่องจักร (Machines) 6) วิธีปฏิบัติ (Methods) และ 7) การบริหารเวลา (Minute) ของเทศบาลนครเกาะสมุย ในการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R และระดับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของเทศบาลนครเกาะสมุย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง การเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพการทำงาน อายุการทำงาน และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของเทศบาลนครเกาะสมุยแตกต่างกัน และการบริหารจัดการตามหลัก 7M ด้านการบริหารเวลา ด้านเงิน และด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของเทศบาลนครเกาะสมุยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

Longe, Longe, and Ukpebor (2009) ศึกษาเรื่องการรับรู้ของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนในเขตพื้นที่รัฐบาลท้องถิ่นของโอโจ ประเทศไนจีเรีย ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ถึงระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่มีประสิทธิภาพซึ่งเกิดจากระบบการตรวจสอบที่ไม่ดีของหน่วยงานท้องถิ่น กลุ่มที่มีรายได้ระดับปานกลางและสูงมีความเต็มใจที่จะใช้และจ่ายเงินสำหรับการบริการจัดการขยะของเอกชนมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้น้อย อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนจะเพิ่มอัตราความสำเร็จของการจัดการขยะ ระดับความชื่นชอบของการสนับสนุนโดยหน่วยงานภาครัฐอยู่ในระดับสูง ทั้งผู้มีรายได้น้อยปานกลางและมาก แต่การสนับสนุนนั้นเป็นการร่วมกันระหว่างการบริหารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในระบบมีการรับรู้ถึงร้อยละ 64.6 ส่วนภาคเอกชนนอกระบบมีเพียงร้อยละ 48.7 ซึ่งสามารถแปลผลได้ว่าการรับรู้ในระดับมากและระดับปานกลางตามลำดับ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่ามีผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และมีผลการวิจัยที่ได้นำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้หลายเรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของ Kiddee, Kaewwong, and Pukngam (2007) เรื่อง “ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในอำเภอป่าพยอม จังหวัดพัทลุง” ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับหลักการทั่วไปของการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 82.5 งานวิจัยของ Kaewprayoon, Sawatkaew, and Thepvarin (2015) เรื่อง “ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับเห็นด้วย งานวิจัยของ Pharasuwan (2016) เรื่อง “ความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะพาน

อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนร้อยละ 62.2 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามแนวคิด 3R ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 10.5 คะแนน ประชาชนมีทัศนคติและการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามแนวคิด 3R ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 70 โดยทัศนคติมีคะแนนเฉลี่ย 74.5 คะแนน และการปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ย 36.65 คะแนน งานวิจัยของ Chaichana, Sookcharoen, and Chanket (2016) เรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และ สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์มีความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R อยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาใช้กลยุทธ์ Reuse มากที่สุด และใช้กลยุทธ์ Recycle น้อยที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบรายคู่ตามสาขาวิชาพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับสาขาอื่น 3) ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของนักศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ งานวิจัยของ Makphan (2018) เรื่อง “ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชน ในเขตเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง” พบว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 9.54 แต่ประชาชนมีพฤติกรรมการกำจัดขยะไม่ถูกต้อง ส่วนงานวิจัยของ Uchupat (2018) เรื่อง “ความรู้พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน” พบว่า ประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 48.61 โดยมีความรู้ด้านประเภทของขยะในเรื่องใบไม้กิ่งไม้เป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้มากที่สุดร้อยละ 95.44 รองลงมาคือด้านการลดปริมาณขยะในเรื่องการใช้ปืนโตแทนกล่องโฟมร้อยละ 93.42 งานวิจัยของ Inkaew (2020) เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนอำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการกำจัดขยะอยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุมาใช้ใหม่อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบความรู้อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.13$, $p\text{-value} = .01$) อย่างไรก็ตาม ทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ($r = 0.03$, $p\text{-value} = .55$) และงานวิจัยของ Yokapjorn and Rahothon (2021) เรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะที่มีผลต่อคุณภาพการบริการของเทศบาลตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ในการจัดการขยะของประชาชนตำบลบ้านบึงโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงทั้งหมด ทั้งด้านประเภทของขยะ การคัดแยกขยะ การลดปริมาณขยะ และการกำจัดขยะ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยประชาชนที่มีที่อยู่อาศัย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกัน ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัย เพศ และอาชีพแตกต่างกันมีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกัน และประชาชนที่มีที่อยู่อาศัย เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งพบว่า ความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีการดำเนินวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งหมด 61,632 คน โดยแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ชุมชนพื้นที่ที่เน้นการค้า บริการ การเกษตรกรรม (ตำบลอ่างทองตำบลลิปะน้อย) ชุมชนพื้นที่ที่เน้นวัฒนธรรม-การท่องเที่ยวชุมชน (ตำบลลิ้งงาม ตำบลหน้าเมือง และตำบลมะเร็ด) ชุมชนพื้นที่ที่เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่ (ตำบลบ่อผุด ตำบลแม่น้ำ)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการหลายขั้นตอน (Multi-stages Sampling) เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำของแต่ละตำบลไม่น้อยกว่า 30 คน กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 516 คน ได้แก่ ชุมชนพื้นที่ที่เน้นการค้า บริการ การเกษตรกรรมจำนวน 150 คน ชุมชนพื้นที่ที่เน้นวัฒนธรรม-การท่องเที่ยวชุมชนจำนวน 165 คน ชุมชนพื้นที่ที่เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่จำนวน 201 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและได้ทดลองใช้ก่อนนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check-list) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ขยะและการทิ้งขยะ 2) ด้านการลดขยะ และ 3) ด้านการคัดแยกขยะ แบบสอบถามมีคำถามแบบปลายปิด เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบตอบตามระดับความคิดเห็นซึ่งมี 5 ตัวเลือก มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนน	ความคิดเห็น
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence) จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้จากแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

การรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างรวม 540 ชุด พร้อมทั้งชี้แจงผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้เข้าใจและสามารถให้ข้อมูลได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 45 วัน
2. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อให้แบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์ สามารถคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 516 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จัดระบบข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อนำมาลงรหัสข้อมูล และประมวลผลเบื้องต้นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นที่มี 2 กลุ่ม และใช้วิธีการ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยใน ด้านขยะและการทิ้งขยะ ด้านการลดขยะ และด้านการคัดแยกขยะ สรุปได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมและรายด้าน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านขยะและการทิ้งขยะ	3.58	.37	มาก
2. ด้านการลดขยะ	3.70	.40	มาก
3. ด้านการคัดแยกขยะ	3.45	.58	ปานกลาง
รวม	3.58	.34	มาก

จากตาราง 1 พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านการลดขยะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 รองลงมาด้านขยะและการทิ้งขยะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และด้านการคัดแยกขยะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	เพศ						t	p-value
	หญิง			ชาย				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการขยะและการทิ้งขยะ	3.59	.35	มาก	3.55	.40	มาก	1.34	.18
2. ด้านการลดขยะ	3.71	.40	มาก	3.69	.40	มาก	.78	.44
3. ด้านการคัดแยกขยะ	3.45	.59	มาก	3.45	.57	ปานกลาง	.04	.97
ภาพรวม	3.59	.34	มาก	3.56	.34	มาก	.81	.42

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยจำแนกตามเพศ สรุปว่าค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยจำแนกตามเพศไม่พบความแตกต่าง

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยจำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และชุมชนที่อยู่อาศัย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีการ Least Significant Difference (LSD) ได้ผลสรุปดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
จำแนกตามอายุ

ความรู้ความเข้าใจ	Sum of Squares	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านขยะและการทิ้งขยะ	Between Groups	.25	4	.06	.47	.76
	Within Groups	69.85	511	.14		
	Total	70.10	515			
2. ด้านการลดขยะ	Between Groups	1.22	4	.31	1.95	.10
	Within Groups	79.83	511	.16		
	Total	81.05	515			
3. ด้านการคัดแยกขยะ	Between Groups	4.34	4	1.09	3.25*	.01
	Within Groups	170.58	511	.33		
	Total	174.92	515			
ภาพรวม	Between Groups	1.09	4	.27	2.42*	.05
	Within Groups	57.45	511	.11		
	Total	58.54	515			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจำแนกตามอายุด้านการคัดแยกขยะภาพรวมพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
จำแนกตามสถานภาพสมรส

ความรู้ความเข้าใจ	Sum of Squares	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านขยะและการทิ้งขยะ	Between Groups	.12	2	.06	.44	.64
	Within Groups	69.98	513	.14		
	Total	70.10	515			
2. ด้านการลดขยะ	Between Groups	.26	2	.14	.83	.44
	Within Groups	80.79	513	.16		
	Total	81.05	515			
3. ด้านการคัดแยกขยะ	Between Groups	5.47	2	2.7	8.28**	.00
	Within Groups	169.45	513	.33		
	Total	174.92	515			
ภาพรวม	Between Groups	.56	2	.281	2.49	.08
	Within Groups	57.98	513	.11		
	Total	58.54	515			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจำแนกตามสถานภาพสมรสด้านการคัดแยกขยะ พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความรู้ความเข้าใจ	Sum of Squares	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านขยะและการทิ้งขยะ	Between Groups	1.30	3	.43	3.22*	.02
	Within Groups	68.80	512	.13		
	Total	70.10	515			
2. ด้านการลดขยะ	Between Groups	.64	3	.22	1.37	.25
	Within Groups	80.40	512	.16		
	Total	81.05	515			
3. ด้านการคัดแยกขยะ	Between Groups	.62	3	.21	.60	.61
	Within Groups	174.30	512	.34		
	Total	174.92	515			
ภาพรวม	Between Groups	.80	3	.27	2.36	.07
	Within Groups	57.74	512	.11		
	Total	58.54	515			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านขยะและการทิ้งขยะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จำแนกตามอาชีพ

ความรู้ความเข้าใจ	Sum of Squares	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านขยะและการทิ้งขยะ	Between Groups	1.95	4	.49	3.65**	.01
	Within Groups	68.15	511	.13		
	Total	70.10	515			
2. ด้านการลดขยะ	Between Groups	1.14	4	.28	1.82	.13
	Within Groups	79.91	511	.16		
	Total	81.05	515			
3. ด้านการคัดแยกขยะ	Between Groups	16.62	4	4.16	13.41**	.00
	Within Groups	158.30	511	.31		
	Total	174.92	515			
ภาพรวม	Between Groups	4.36	4	1.09	10.27**	.00
	Within Groups	54.19	511	.11		
	Total	58.54	515			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจำแนกตามอาชีพ ด้านขยะและการทิ้งขยะ และด้านการคัดแยกขยะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ความรู้ความเข้าใจ	Sum of Squares	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านขยะและการทิ้งขยะ	Between Groups	1.16	2	.58	4.33*	.01
	Within Groups	68.94	513	.13		
	Total	70.10	515			
2. ด้านการลดขยะ	Between Groups	.69	2	.35	2.21	.11
	Within Groups	80.36	513	.16		
	Total	81.05	515			
3. ด้านการคัดแยกขยะ	Between Groups	2.20	2	1.10	3.26*	.04
	Within Groups	172.73	513	.34		
	Total	174.92	515			
ภาพรวม	Between Groups	.79	2	.40	3.52*	.03
	Within Groups	57.75	513	.11		
	Total	58.54	515			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านขยะและการทิ้งขยะ และด้านการคัดแยกขยะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ความรู้ความเข้าใจ	Sum of Squares	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านขยะและการทิ้งขยะ	Between Groups	.75	4	.19	1.39	.24
	Within Groups	69.35	511	.14		
	Total	70.10	515			
2. ด้านการลดขยะ	Between Groups	1.31	4	.33	2.10	.08
	Within Groups	79.74	511	.16		
	Total	81.05	515			
3. ด้านการคัดแยกขยะ	Between Groups	1.37	4	.34	1.01	.40
	Within Groups	173.55	511	.34		
	Total	174.92	515			
ภาพรวม	Between Groups	.51	4	.13	1.13	.34
	Within Groups	58.03	511	.11		
	Total	58.54	515			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่พบความแตกต่างด้านขยะและการทิ้งขยะ ด้านการลดขยะ และด้านการคัดแยกขยะ

ภาพรวม จำแนกตามสถานภาพสมรส $F = 2.49$, $p\text{-value} = .84$

ความรู้ความเข้าใจ	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาตอนต้น/หรือต่ำกว่า	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา/ปวส.	ปริญญาตรีขึ้นไป
จำแนกตามระดับการศึกษา: ด้านขยะและการทิ้งขยะ					
มัธยมศึกษาตอนต้น/หรือต่ำกว่า	3.48	--	-.08 (.11)	-.15* (.01)	-.14** (.01)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.56	--	--	-.07 (.16)	-.06 (.14)
อนุปริญญา/ปวส.	3.63	--	--	--	.02 (.76)
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.62	--	--	--	--
ภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา F= 2.36, p-value= .71					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจำแนกตามอายุ ด้านขยะและการคัดแยกขยะจำแนกตามสถานภาพสมรส ด้านการคัดแยกขยะ และจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านขยะและการทิ้งขยะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
จำแนกตามปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชน

[illegible]

ตาราง 11 (ต่อ)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 15,000บาท	15,000-25,000 บาท	35,000 บาทขึ้นไป
ด้านขยะและการทิ้งขยะ				
ต่ำกว่า 15,000บาท	3.54	--	-.08* (.03)	-.15* (.02)
15,000-25,000 บาท	3.62	--	--	-.07 (.27)
35,000 บาทขึ้นไป	3.69	--	--	--
ด้านการคัดแยกขยะ				
ต่ำกว่า 15,000บาท	3.46	--	.09 (.13)	-.17 (.09)
15,000-25,000 บาท	3.38	--	--	-.26* (.02)
35,000 บาทขึ้นไป	3.64	--	--	--
ภาพรวม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน $F = 3.53$, $p\text{-value} = .30$				
ชุมชนที่อยู่อาศัย	$\bar{X}$	เน้นการค้า การบริการ เกษตรกรรม	เน้นวัฒนธรรม- การท่องเที่ยว	เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่
ด้านขยะและการทิ้งขยะ				
เน้นการค้า การบริการ เกษตรกรรม	3.52	--	-.11** (.01)	-.06 (.11)
เน้นวัฒนธรรม- การท่องเที่ยว	3.63	--	--	-.05 (.22)
เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่	3.58	--	--	--
ด้านการคัดแยกขยะ				
เน้นการค้า การบริการ เกษตรกรรม	3.01	--	-.83** (.00)	-.44** (.00)
เน้นวัฒนธรรม- การท่องเที่ยว	3.84	--	--	.40** (.00)
เน้นการท่องเที่ยวสมัยใหม่	3.45	--	--	--
ภาพรวม จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย $F = 43.40$, $p\text{-value} = .00$				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจำแนกตามอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และชุมชนที่อยู่อาศัย ด้านขยะและการทิ้งขยะ ด้านการคัดแยกขยะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในด้านขยะและการทิ้งขยะ และด้านการลดขยะ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kiddee, Kaewwong, and Pukkan (2007) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับหลักการทั่วไปของการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับ

สูงถึงร้อยละ 82.5 และงานวิจัยของ Kaewprayoon, Sawatkaew, and Thepvarin (2005) ซึ่งพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง และผลงานวิจัยของ Makphan (2018) ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 90.54 รวมทั้งงานวิจัยของ Inkaew (2020) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะอยู่ในระดับดี

จากผลการวิจัยที่พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในด้านการคัดแยกขยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pharasuwan (2006) ซึ่งพบว่า ประชาชนร้อยละ 62.2 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามแนวคิด 3R ในระดับน้อย ซึ่งคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.5 คะแนน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Uchupat (2018) ที่เห็นว่าประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 48.61 และงานวิจัยของ Yokapjorn and Rahothan (2021) ที่พบว่า ความรู้ในการจัดการขยะของประชาชนตำบลบ้านบึงโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงทั้งหมดทั้งในด้านประเภทของขยะ การคัดแยกขยะ การลดปริมาณขยะ และการกำจัดขยะ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะประชาชนส่วนหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจว่าครัวเรือนไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะ เพราะเจ้าหน้าที่จะจัดเก็บโดยทิ้งรวมกันทุกครั้ง การคัดแยกขยะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ การคัดแยกขยะควรเน้นเฉพาะในสถานประกอบการที่มีขยะจำนวนมาก

2. เปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าจะมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะและการทิ้งขยะน้อยกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่า น่าจะเป็นเพราะการศึกษาได้ช่วยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมเกี่ยวกับการจัดการขยะที่มีเหตุผลและคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมมากขึ้น การมีพื้นฐานการศึกษาในระดับที่สูงกว่าจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสดูแลเรียนรู้และสามารถเข้าใจความรู้ประเด็นใหม่ ๆ ได้ง่ายและรวดเร็วกว่าการมีพื้นฐานการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Makphan (2018) เรื่องความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรังพบว่า สภาพปัญหาในการจัดการขยะของชุมชนด้านการเก็บรวบรวมขยะอยู่ในระดับมากบางประการ เนื่องจากประชาชนในชุมชนขาดความรู้ในการเก็บรวบรวมขยะ การลดจำนวนขยะโดยการแยกขยะมูลฝอย และขาดความตระหนักหรือขาดจิตสำนึกที่ดีในการเก็บรวบรวมขยะ

ผลการศึกษาที่พบว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะและการทิ้งขยะ และการคัดแยกขยะน้อยกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพลูกจ้างพนักงานเอกชน และประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะและการทิ้งขยะ และการคัดแยกขยะน้อยกว่าผู้ที่มิอาชีพอื่น และน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า

การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัฒนธรรม-การท่องเที่ยวมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะและการทิ้งขยะและการคัดแยกขยะมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนการค้า การบริการ เกษตรกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yokapjorn and Rahothan (2021) ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกัน น่าจะเป็นเพราะเป็นประเด็นความรู้ที่ชุมชนวัฒนธรรม-การท่องเที่ยวได้รับรู้และได้ตระหนักถึงความสำคัญ เพื่อสร้างความดึงดูดใจให้แก่นักท่องเที่ยวอยู่แล้ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Choojun and Yenyuak (2021) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการบริหารจัดการตามหลัก 7M ของเทศบาลนครเกาะสมุย ในการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R และระดับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของเทศบาลนครเกาะสมุย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง การเปรียบเทียบการจัดการ

ขยะมูลฝอยตามหลัก 3R จำแนกตามสภาพส่วนบุคคลพบว่า สภาพภาพส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษา สูงสุด สภาพภาพการทำงาน อายุการทำงาน และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R ของเทศบาลนครเกาะสมุยแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเกาะสมุยควรร่วมกันจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคัดแยกขยะให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชน/ความจำเป็นของครัวเรือนในคัดแยกขยะ” “การคัดแยกขยะไม่ควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่” และประเด็น “การคัดแยกขยะควรดำเนินการทั้งในระดับครัวเรือนและในสถานประกอบการ”

2. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในเกาะสมุยควรร่วมกันจัดโครงการ/กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขยะและการทิ้งขยะและการคัดแยกขยะ โดยมุ่งจัดโครงการ/กิจกรรมสำหรับประชาชนให้เหมาะสมในแต่ละกลุ่มระดับการศึกษา กลุ่มอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และชุมชนที่อยู่อาศัยที่มีความรู้ความเข้าใจ พร้อมทั้งจัดระบบการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการทิ้งขยะและการคัดแยกขยะ ด้านการลดขยะควรมุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจในการซ่อมแซมและการแปรรูปของที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ ให้ความสำคัญคุ้มค่ากับเวลาที่ใช้ในการซ่อมแซมด้านขยะและการทิ้งขยะ ควรมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตระหนักว่าขยะในชุมชนส่วนใหญ่มาจากสถานประกอบการ (อาทิ ร้านอาหาร โรงแรมที่พัก) ที่ประชาชนต้องให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหากับทางเทศบาลเกาะสมุย ส่วนด้านการคัดแยกขยะ ควรมุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจในส่วนของการคัดแยกขยะ ควรเน้นเฉพาะในสถานประกอบการที่มีขยะจำนวนมาก

เสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยค้นคว้าและรวบรวมแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในด้านการลดขยะ ด้านขยะและการทิ้งขยะ และด้านการคัดแยกขยะให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้นำองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะที่ได้มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงต่อไป

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในด้านการลดขยะ ด้านขยะและการทิ้งขยะ และด้านการคัดแยกขยะ นอกเหนือจากอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลเปรียบเทียบที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

References

- Bloom, B.S. (1975). *Handbook on formation and summative evaluation of student learning*. New York: Mcgraw-Hill Book Company.
- Chaichana, A., Sookcharoen, B., & Chanket, A. (2016). Knowledge and behavior of solid waste management according to the 3Rs principle of students of the Faculty of Public Health and Environment, Huachiew Chalerm prakiet University. *National Conference Rajabhat University*, 16(3), 684-695.
- Choojun, J., & Yenyeuek, C. (2021). Solid waste management according to the 3Rs principle of Koh Samui Municipality, Koh Samui District, Surat Thani Province. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 5(2), 1-13.

- Choojun, J., & Yenyuak, C. (2021). Waste management on the 3rs principle of Koh Samui Municipality, Koh Samui District, Surat Thani Province. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 5(2), 1-13. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saujournalssh/article/view/251736/171174>
- Inkaew, T. (2020). Factors related to solid waste disposal behavior of people in Bang Klam District, Songkhla Province. *Health Science Journal of Thailand*, 2(2), 23-34.
- Kaewprayoon, S., Sawatkaew, N., & Thepvarin, S. (2015). *Knowledge, attitude and behavior of household solid waste management*. Retrieved October 21, 2022, from http://www.tnrr.in.th/?page=result_search&reco rd_id=1 0162346
- Kiddee, P., Kaewwong, A., & Pukngam, S. (2007). *Knowledge, attitude and behavior in solid waste management of people in Pa Phayom District, Phatthalung Province*. Retrieved October 21, 2022, from <http://kb.tsu.ac.th/jspui/bitstream.com>
- Koh Samui Municipality. (2022). *General information of the Municipality of Koh Samui*. Retrieved October 22, 2022, from <https://www.kohsamuicity.go.th/content/general>.
- Longe, E.O., Longe, O.O., & Ukpebor, E.F. (2009). People's perception on household solid waste management in Ojo local government area in Nigeria. *Iranian Journal of Environmental Health Science & Engineering*, 6(3), 201-208.
- Makphan, W. (2018). Cognition and waste management behavior of the people in Trang Municipality, Trang Province. *Journal of Thaksin University*, 21(1), 80-87.
- Pharasuwan, P. (2016). *People's knowledge and attitudes on household solid waste management the area of Nong Taphan Subdistrict Administrative Organization, Ban Khai District, Rayong Province* (Master of Public Health program). Burapha University.
- Pollution Control Department. (2008). *Guide to guidelines and prerequisites for waste reduction and utilization*. Bangkok: Pollution Control Department.
- Pollution Control Department. (2021). *Municipal solid waste management*. Retrieved October 24, 2022, from <https://www.pcd.go.th/publication/ 13642>
- Thanangkano, W. (2018). *Problems and approaches to waste management in Thailand*. Retrieved October 22, 2022, from <https://www.nstda-tiis.or.th/resume/wanwisa-thanungkano/>
- Uchupat, W. (2018). *Knowledge and behavior in waste management of people. and quality of service in waste management of Lao Yao Subdistrict Administrative Organization, Ban Hong District, Lamphun Province* (Research report). Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University.
- Yokapjorn, A., & Rahothon, J. (2021). Knowledge and behavior of waste management affecting service quality of Ban Bueng Subdistrict Municipality, Chonburi Province. *Journal Pacific Institute of Management Sciences*, 7(2), 160-175.